

Вострикова В.В.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Статья посвящается средствам усовершенствования речевой компетенции учителей иностранного языка посредством использования интерактивных технологий, дается характеристика основных направлений их использования на курсах повышения квалификации учителей иностранного языка в системе последилового образования. Последиловое образование рассматривается как многоплановое явление, а по своим целевым функциям выступает как условие и процесс всестороннего развития личности, постепенного роста ее творческого потенциала, то есть направленного не только на подготовку, а и на постоянное развитие личности как активного субъекта познания, общения.

Ключевые слова: интерактивные технологии, усовершенствование речевой компетенции учителей иностранного языка, особенности использования интерактивных технологий, последиловое образование, общение.

Vostrikova V.V.

USING INTERACTIVE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF IMPROVING FOREIGN LANGUAGES TEACHERS' LEVEL OF COMMUNICATIVE COMPETENCE

The article is devoted to the ways of foreign languages teachers' communicative competence by means of interactive technologies, major directions of their usage during in-service training courses for teachers of foreign languages in the post-graduate education system have been grounded. The post-graduate education system is being viewed as multi-facet phenomenon which, due to its functional focuses, stands ahead in its position of condition and process of all-rounded personality creative potential development, step-by-step enrichment, - in other words - aimed at not only training but constant personality development as an active labour, cognition and communication subject. Organization of communication activity in the conditions of post-graduate education involves the teachers' knowledge of language and speech, teachers own communicative experience, focus the individual to self-development and self-realization, formation the self-consciousness in acquirement of professional communicative skills. Therefore strict requirements appear to organization teachers' training course, correspondence structural, content and organizational peculiarities of training, appropriate election of forms and methods. Therefore it is difficult to exaggerate the importance of interactive technologies in the foreign language teachers' training course.

Key words: interactive technologies, foreign languages teachers' communicative competence, peculiarities of communicative technologies' usage, post-graduate education system.

УДК 371.133:004.031.42+378(045)

Гончар Н.П.*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ III-IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

У статті розглядається системний аналіз поняття «готовності». Визначено значення функційної, структурної та особистісної моделей інтегративного поняття «готовності». Представлено одну з організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій – спецкурс «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій». Визначено мету, завдання та структуру спецкурсу, яка побудована в тематичному, діяльнісному та рефлексивному контекстах.

Ключові слова: готовність, професійна готовність, спецкурс, інтерактивні технології, тематичний контекст, діяльнісний контекст, рефлексивний контекст.

* Гончар Н.П.*

Модернізація сучасної освіти в Україні в контексті європейських вимог орієнтується на пошуки підходів до розв'язання нових освітніх завдань, активне впровадження в теорію та практику педагогічних нововведень. В інноваційних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичних знань і практичної підготовки майбутніх вихователів. Їх готовність до розроблення, апробації та впровадження в навчально-виховний процес педагогічних інновацій постає як необхідний компонент професійної готовності.

У теорії та практиці педагогічної науки проблему готовності до використання інтерактивних технологій розкрито через декілька напрямків здійснення наукових досліджень, а саме: філософський аспект дослідження (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.); управлінський (В. Бондар, Г. Дмитренко, О. Єльнікова, Л. Калініна, В. Маслов); андрагогічний (В. Олійник, Н. Протасова, В. Семиченко, Т. Сорочан, Т. Сущенко); дидактичний (С. Гончаренко, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.); концептуальні дослідження проблеми упровадження інтерактивних технологій (М. Кларін, О. Коротаєва, В. Кричевський, С. Мухіна, В. Паламарчук, О. Пометун, Г. Селевко, С. Сисоєва, В. Раєвський та ін.).

Метою статті є обґрунтування з позиції системного аналізу поняття «готовності» майбутніх вихователів і представлення спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій» як організаційно-педагогічної умови підготовки конкурентоспроможного фахівця у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.

Проблема готовності в контексті професійного становлення особистості професіонала – одна з найважливіших для загальної та професійної педагогіки. Актуальність дослідження цієї проблеми пояснюється декількома причинами. По-перше, економічними (це відповідь на вимоги ринку праці, адже сучасне суспільство потребує вже не лише системного й систематичного пізнання, оновлення інформації особистістю професіонала, а й активного освоєння нових видів діяльності фахівцем упродовж його професійної життєтворчості); по-друге, соціокультурними (конструювання соціокультурних відносин між професіоналом і споживачем на основі врахування особистісних та культурологічних факторів); по-третє, науковими (врахування нового типу раціональності для осмислення духовної та матеріальної діяльності, а також цінностей); по-четверте, освітніми (створення відкритої системи неперервного професійного зростання особистості майбутнього фахівця упродовж життя та побудова життєвих пріоритетів на цьому шляху).

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження визначив, що дослідники пропонують різні дефініції змісту поняття «готовність», описуючи різні його параметри. Так, педагоги визначають два ключових підходи у визначенні змісту поняття «готовність до діяльності» – функціональний та особистісний.

Перший розглядає «готовність» як певний психологічний стан, установку, що функціонує на фоні загальної активності особистості (Д. Узнадзе, Г. Оалпорт, С. Рубінштейн, В. Сластьонін, А. Прангішвілі, М. Левітов та ін.). У свою чергу другий підхід розглядає «готовність» як систему інтегративних якостей, властивостей, знань, навичок особистості (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, К. Платонов, В. Моляко, А. Ліненко, С. Максименко, О. Пелех, О. Киричук та ін.).

У межах нашого дослідження ми ґрунтуємося на позиції системного аналізу й визначаємо «готовність» як інтегративне поняття, у якому виокремлюється функційна, структурна та особистісна модель.

Функційна модель у понятті «готовність» потрібна для того, щоб усвідомити її призначення з погляду можливості досягнення цілей. Аналіз функційної моделі готовності дозволив визначити, що педагоги і психологи її обґрунтовують через поняття

«професійна готовність», розуміючи його як можливість досягнення цілей у педагогічній діяльності, тобто виконувати окремі професійно педагогічні функції, а саме: педагогічні (В. Сластьонін, О. Мороз); професійно-естетичні (Т. Зотеева); психологічні (В. Моляко); морально-психологічні (Л. Кондрашова) [2].

Структурна модель описує межі системи, її елементний склад, відношення між елементами й зовнішнім середовищем, у якому готовність функціює [1].

Особистісна модель умотивовує залежність структурних і функційних властивостей системи від особистісних якостей, забезпечує взаємозв'язок між компонентами готовності та зовнішнім середовищем. Із позиції особистісного підходу все частіше науковці використовують термін *утворення* [3].

Проаналізувавши все вищеперераховане, ми дійшли висновку, що готовність майбутнього вихователя – це інтегративна якість особистості, що об'єднує професійні знання, уміння, навички та особистісні якості, спрямовані на компетентне виконання професійної діяльності.

Однією з важливих якостей майбутнього вихователя, умов успішності його як професіонала є готовність до використання інтерактивних технологій. Адже сучасна система освіти вимагає від педагога не тільки подачі нових знань, а й формування творчої, мислячої особистості, на що спрямовано інноваційні технології та інтерактивні зокрема. Багато проблем, що постають перед вихователями, які працюють з інтерактивними технологіями, на нашу думку, пов'язані з низькою компетентністю з даної проблеми.

Ефективне впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу вимагає від фахівців належного рівня теоретичних знань і практичної підготовки. Він повинен уміти спрямовувати навчально-виховний процес на особистість вихованця, вибудовувати свою професійну діяльність так, щоб кожна дитина мала необмежені можливості для саморозвитку.

Отже, у структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до використання інтерактивних технологій є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно орієнтованої освіти проблеми. Тому розробляючи модель формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій, ми використовували провідні ідеї теорії педагогічної діяльності, професійної готовності до педагогічної діяльності, а також теорії розвитку особистості.

У зазначеній моделі ми виділили однією з організаційно-педагогічних умов уведення спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій».

Мета спецкурсу – на основі теоретичної та практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів до використання інтерактивних технологій сформуванню професійно значущі якості особистості майбутнього вихователя, відповідну концептуальність, панорамність професійного мислення, що забезпечить їх готовність до використання інтерактивних технологій у дошкільних навчальних закладах.

Основні завдання спецкурсу:

- ознайомити студентів з сутністю поняття «інтерактивні технології»;
- систематизувати підходи різних учених до класифікації інтерактивних технологій;
- навчити методики проведення дидактичних, виховних, розвивальних і соціалізуючих інтерактивних технологій у дошкільних навчальних закладах;
- визначити способи ефективного педагогічного керівництва інтерактивними технологіями під час навчально-виховного процесу;

- сформувати навички планування, організації та результативного здійснення навчально-виховної роботи з дошкільниками засобами інтерактивних технологій;
- уміти підбирати адекватні інтерактивні технології до теми заняття та його учасників;
- уміти керувати групою та контролювати роботу учасників заняття.

Нами було розроблено програму спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій», який складається з 32 аудиторних годин.

Виходячи з мети та завдань спецкурсу, структурно він побудований як тренінгові заняття. На основі дослідження М. Скрипник [4] кожна тема тренінгового заняття рубрикується в тематичному, діяльнісному та рефлексивному контексті.

Тематичний контекст має на меті перегляд тем, які розкривають сутність і значення інтерактивних технологій, їх класифікацію та методику використання. Діяльнісний контекст дає змогу студентам на практиці використовувати отримані знання, а рефлексивний контекст подачі матеріалу має на меті аналіз та оцінювання результатів власної роботи студентів, визначення причин недоліків і невдач з подальшою корекцією дій. Адже студент, здатний до рефлексії, має можливість бути краще підготовленим до компетентної професійної діяльності.

Оскільки інтерактивні технології – це різновид особистісно орієнтованих технологій, то умовою їх використання є врахування індивідуальних особливостей студентів. Тому першу тему спецкурсу «Діагностика готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій» спрямовано на визначення рівня знань студентів про інтерактивні технології, рівня готовності студентів до використання інтерактивних технологій та рівня творчого потенціалу майбутніх вихователів.

Для цього ми пропонуємо використати інтерактивну вправу «Герб», тестові методики В. Ряховського, Є. Рогової «Оцініть свій творчий потенціал» та методику визначення загальних творчих здібностей людини (за М. Янцуром).

У наступній темі ми знайомимо з історією виникнення інтерактивних технологій та розкриваємо зміст поняття «інтерактивні технології». Тематичний етап знайомить студентів із двома підходами до виникнення цього поняття: технології, які походять від методів активного навчання, та технології, що пов'язуються з груповою формою навчальної діяльності, яка виникла як альтернатива традиційним формам навчання.

Під час діяльнісного етапу ми пропонуємо студентам розробити часову модель «Історія виникнення інтерактивних технологій» за такими напрямками:

- 1) з позиції методів активного навчання;
- 2) з позиції групової форми навчальної діяльності.

На рефлексивному етапі викладач має змогу за допомогою інтерактивної технології «Незакінчене речення» дати студентам можливість оцінити зміст і діяльність на занятті, а сам отримує зворотний зв'язок, який фіксує найбільш важливі для студентів моменти заняття.

Наступна тема спецкурсу знайомить студентів із різноманітними підходами до класифікації інтерактивних технологій. Висвітлюються класифікація інтерактивних технологій навчання за Г. Сиротенком, О. Пометун, В. Ягуповим, А. Панфіловою, М. Скрипник, С. Кашлевим тощо. Також запропоновано розглянути класифікацію інтерактивних технологій за цільовими орієнтаціями гри (за Г. Селевком):

- дидактичні – мають на меті здійснювати організацію пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку;
- виховні – покликані формувати моральні та естетичні позиції дітей;
- розвивальні – спрямовані на розвиток творчих здібностей, мотивацію навчальної діяльності;

– соціалізуючі – сприяють навчанню спілкування [5].

Завданням для діяльнісного етапу є розробка кластеру з теми. Після цього студентам пропонують інтерактивну вправу «Бліц-дискусія», за допомогою якої студенти визначають, яку класифікацію технологій доцільно використовувати для роботи з дітьми (рефлексивний етап).

Наступні теми розкривають суть і значення технологій, які ми віднесли до дидактичних інтерактивних технологій («Корови, собаки, кішки», «Що було б, якби...», «Історія з мішка», «Турбота про тварин», «Придумай запитання», «Хмарочос», «Метод фокальних об'єктів»); виховних інтерактивних технологій («Знайомство», «Павутина», «Що я люблю робити?», «Подорож», «Доброго ранку!»); розвиваючих інтерактивних технологій («Несподівані малюнки», «Очевидний надпис», «Історія з продовженням», «Карти Проппа»); соціалізуючих інтерактивних технологій («Знайомство», «Комплімент», «Дитина дня», «Дружна родина», «Моя сім'я», «Я допомагаю іншим», рольові ігри).

Студенти мають змогу не тільки теоретично познайомитись із запропонованими технологіями, а й спробувати використати їх на практиці. З цією метою на діяльнісному етапі заняття студентам пропонується розробити заняття з будь-якого розділу Базової програми розвитку дітей дошкільного віку з використання запропонованих інтерактивних технологій.

Заключна тема спецкурсу «Організаційно-педагогічні умови використання інтерактивних технологій» спрямована на розкриття організаційних і педагогічних умов, які слід створити для ефективного використання інтерактивних технологій на заняттях.

Для студентів розроблено методичний посібник «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій», який дасть змогу майбутнім фахівцям самостійно вдосконалювати свої значення з визначеної тематики.

Аналіз досліджень з цієї проблеми дозволив зробити висновок, що готовність майбутнього вихователя з позиції системного аналізу – це інтегративна якість особистості, що об'єднує професійні знання, уміння, навички та особистісні якості, спрямовані на компетентне виконання професійної діяльності. Процес формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій можливий завдяки впровадженню в навчальний процес спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій» як однієї з організаційно-педагогічних умов підготовки конкурентоспроможного фахівця. З огляду на зазначене, у подальших розвідках слід більш детально зупинитись на організації самостійної роботи студентів як умови формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій.

Література:

1. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : дис...д-ра пед. наук : 13.00.01 / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 443 с.
2. Кондрашова Л. В. Теоретические основы воспитания нравственно-психологической готовности студентов педагогического института к профессиональной деятельности : автор. дисс... докт. пед. наук : 13.00.01 / Л. В. Кондрашова. – М., 1989. – 18 с.
3. Ліненко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї : монографія / А. Ф. Ліненко. – Одеса : ОКФА, 1995. – 80 с.
4. Мистецтво бути педагогом: тренінг / [укладач: М. І. Скрипник]. – К., 2006. – 110 с.
5. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : [учебное пособие для педагогических вузов и институтов повышения квалификации] / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 255 с.

Гончар Н.П.

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ
БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ III-IV УРОВНЕЙ АКРЕДИТАЦИИ

В статье рассматривается системный анализ понятия «готовности». Определены значения функциональной, структурной и личностной моделей интегративного понятия «готовности». Представлено одно из организационно-педагогических условий формирования готовности будущих воспитателей к использованию интерактивных технологий – спецкурс «Формирование готовности будущих воспитателей к использованию интерактивных технологий». Определены цели, задачи и структура спецкурса, которая построена в тематическом, деятельностном и рефлексивном контексте.

Ключевые слова: готовность, профессиональная готовность, спецкурс, интерактивные технологии, тематический контекст, деятельностный контекст, рефлексивный контекст.

Honchar N.P.

PRACTICAL ASPECTS OF READINESS OF FUTURE PRE-SCHOOL EDUCATORS TO INTERACTIVE
TECHNOLOGY IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF III-IV LEVELS OF
ACCREDITATION

A system analysis of the notion «readiness» is studied in the article. The meaning of functional, structural and personal model of integrative notion of «readiness» is determined. The functional model allows us to determine «readiness» as a possibility of achievement goals in pedagogical activity. The structural model describes the boundaries of the system, its element composition, relations between the elements and external environment, where the readiness functions. The personal model allows us to interpret the notion «readiness» as «formation». One of organizational-pedagogical conditions of forming readiness of the future teachers to the use of interactive technologies – special course «Formation of Readiness of the Future Teachers to the Use of Interactive Technologies» is offered. Its aim is to form professionally-important qualities of the personality of the future teacher, appropriate conceptuality, panoramic type of professional thinking that provide their readiness to the use of interactive technologies in pre-school educational establishments on the basis of theoretical and practical preparation of higher educational institutions students to the use of interactive technologies. The tasks and the structure of special course, which is formed in the subject, activity and reflexive context, are determined. The subject context aims to revise the topics, revealing the essence and the meaning of interactive technologies, their classification, and the methods of their use. The activity context allows students to use the knowledge they received in practice, when the reflexive context of presenting material aims to analyze and evaluate the results of students' personal work, to determine the reasons and drawbacks with the further correction of actions.

Key words: readiness, professional readiness, special course, interactive technologies, subject context, activity context, reflexive context.

Рецензент: Моїсєєв С.О.

УДК 378.026:[811.161.2]

Долинський Є.В.*

ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ

Актуальність статті зумовлена сучасною потребою інформаційного суспільства в підготовці інформативно-компетентних фахівців, зокрема в галузі перекладу. У статті узагальнено дидактичні принципи використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні перекладу. Забезпечення процесу професійного розвитку студентів на основі

* © Долинський Є.В.